

O pokání a o životní cestě podle dobré mapy

Základ kázání: Ž 111, 10

Čtení: 2 Kr 22

Písně: 219, S 193, 433, 118, 550

Na cestu do zaslíbené země dostal Boží lid spolehlivého průvodce (což byl Hospodin sám, ale zastupoval ho Mojžíš a po něm další lidé) a pak taky mapu: to bylo pár bodů, které jim měly ukázat, jak na to, aby sebe ani jiné nepřipravili o život a aby ho sobě ani jiným moc nekazili.

Chápeme to staré vyprávění jako symbol: že na dobrou celoživotní cestu člověk potřebuje pořádnou mapu (jež praví “buď Bohu věrný a měj rád své bližní”). Dál už je to na nás, kudy v životě půjdeme. Může se však stát, že zabloudíme někam na scestí. To se pak musíme vrátit a dát se – s Boží pomocí – teď už snad lepší cestou. Vždycky se našli lidé, kteří upozorňovali, že jdeme špatně a je na čase se vrátit k Hospodinu a jeho mapě. (Ovšem ne každý slyší rád, že jde životem špatně a že by se měl vrátit někam zpátky; však taky tihle lidé, kteří to připomínali a říkávalo se jim proroci, mívali dost těžký úděl).

Jednoho dne, to už byli dávno v zaslíbené zemi, se stalo, že na trůn usedl dobrý král, Joziáš se jmenoval. Nechal si předčítat z prastaré knihy, kterou měli v chrámu, a došlo mu, že je to ta stará Boží mapa, podle které se měli dát, aby nebloudili. Došlo mu, že náš lid už dlouho kráčí kamsi jinam, než kam jsme podle mapy měli jít.

Musíme s tím něco udělat, pravila králi jedna moudrá žena, se kterou se poradil. A začneme hned teď. Joziáš si pro začátek roztrhl roucho (to bylo srozumitelné gesto, které znamenalo smutek a pokání) a dal po celé zemi vyhlásit, že se v chrámu našla důležitá kniha se vzkazem od Boha a že ta kniha odted' bude náš

program. Docela tím lidi zaujal: když oznámíte, že jste našli něco, o čem nikdo nevěděl (a přitom je to staré a osvědčené), máte mnohem větší šanci na úspěch, než kdybyste lidi nabádali, ať berou vážně, co přece už znají (třeba sto nebo dva tisíce let.)

O čem se v té knize psalo? Upřímně řečeno, nic nového to nebylo (však to nejspíš byla jedna z pěti knih Mojžíšových). Nic moc nového to sice nebylo, ale bylo důležité, jakým způsobem to teď četli. Protože taková stará knížka (vždyť to byl úryvek z bible) se dá číst všelijak.

Dá se číst třeba jako kus historie – jako seznam různých “musíš” a “nesmíš” z dávných časů, abychom se poučili, jak se tehdy žilo, a třeba z toho něco málo opišeme i pro naše dny. Takhle dodnes někteří lidé bibli čtou (ale moc inspirativní to asi není).

Nebo se dá číst po způsobu lidí, který se dnes říká fundamentalisté – vzít to vážně pěkně doslova, moc si nelámat hlavu tím, nakolik se doba a okolnosti změnily, a do posledního písmenka plnit, co se tam říká. Není to špatně, ale někdy hrozí, že ulpíme na kulisách příběhu víc než na tom, co měl příběh říct (a ještě se kvůli nim zhádáme, ne-li něco horšího).

Nebo se dá číst bible ještě jinak, tak jak to králi asi poradila tamta paní prorokyně. Najít v příběhu to hlavní (křesťané by řekli: to, co vede ke Kristu), a toho se přidržet. Tuhle radu Joziáš poslechl a pochopil, že napřed musí v našich duších skončit uctívání všeho, co za to nakonec nestojí – tehdy to bylo uctívání zlata, stříbra, kariéry, bůžků a kouzelníků; co je to dnes, doplňte si sami. Bůh je jen jeden a nikdo si na něj nesmí hrát. Bůh je jen jeden a lidi jsou si před ním rovni. Všichni manipulátoři, kteří se vyvyšují nad druhé, vnášejí do společnosti cosi, co se nám nejspíš jednoho dne vymstí (sami si prosím doplňte, kdo kým v dnešní české společnosti pohrdá a proč, a vezměte na vědomí, že si tím zaděláváme na malér).

Joziáš samozřejmě věděl, že tenhle návrat na rozcestí, odkud

jsme to vzali špatným směrem, bude strašně dlouhý a úmorný. Poctivost se do lidského jednání jen tak sama od sebe nevrátí, to chce čas a mnoho úsilí. A pak se taky postarat o všechny, kdo na to bloudění doplácují – o chudé, o sirotky a vdovy atd. Tak tohle všechno vyčetli v té “mapě”.

Čteme ten starý příběh křesťanskýma očima, což znamená, že se zajímáme o to, co v něm ukazuje ke Kristu, a o to ostatní už míň (takhle přece čteme celou bibli). A tak si tolik nevšímáme některých konkrétních ustanovení, ale toho, co příběh sděluje jako celek.

Tehdy si lidi uvědomili, že urážejí Hospodina – nikoli slovně, to asi nedělali, nýbrž tím, že uctívali cosi jiného, co si sami prohlásili za boha, a pak tomu přizpůsobili všechno, co dělali. Příběh nám – když ho čteme takhle – nenabízí recept, jak se polepšit (jak se chovat lépe a jaký obřad kde vylepšit), nýbrž připomíná něco jiného: že má člověk zreformovat svou víru a naději, ujasnit si, pro koho a proč jsem na světě a jak mám s darem života zacházet.

Po křesťansku to znamená: Boží milosrdenství (to, že nám dal život a že nám odpouští přešlapy), to je základ, na němž stavíme svůj životní dům; a co našeho lidského jednání se týče, respekt k Božímu milosrdenství a s láskou k druhým lidem jsou mapa, podle níž moc nezabloudíme.

Při svém životním putování se samozřejmě taky ohlížíme, co a jak dělali naši předkové. Říká se tomu tradice a je to moc dobré vodítko pro život. Nicméně i předkové občas sešli z dobré cesty: sám někdejší moudrý král Šalomoun jim do města svého času nainstaloval jakousi plechovou obludu, která měla sloužit k prý nezbytným lidským obětem – s tím teď král Joziáš musel skoncovat, protože některé (byť letité) tradice mohou být zhoubné a člověk je musí vždycky znovu poměřovat biblí, přesněji řečeno tím, co v ní ukazuje k Božímu milosrdenství a lásce k druhým lidem.

Reforma, kterou král Joziáš podnikl, byla úctyhodná a zaslouží následování, i když neměla dlouhého trvání. Jeho království tehdy mělo napjaté vztahy s Asyrskou říší (ta jim pořádně zavařila, ale teď už dodýchávala), bojovalo proti Egyptu (sám Joziáš zanedlouho v jedné z bitev padl) a o pár let později zemi obsadili a vyplenili Babyloňané. Ale smysl má i to, co nemá dlouhého trvání – vždyť jen naprostí tupci vykřikují, že něco dělají na věčné časy a nikdy jinak.

I kdyby lidské úsilí o nápravu mělo být úspěšné jen na krátkou dobu, i tak má smysl (jako mělo smysl úsilí Komenského, i když nebyl úspěšný). Až jednou naši potomci budou bloudit a budou se ohlížet, co a jak dělali jejich předkové (tradice se tomu říká), může jim být velikou pomocí a posilou, že my (jejich předkové) jsme našli tamtu starou mapu a orientovali se podle ní. V té mapě se praví, že Boží milosrdenství je základ, na němž se dá stavět životní dům; a že respekt k Božímu milosrdenství a láska k druhým lidem nás nasměrují k dobrému cíli.